

CICIMEK
Ziziphus jujuba

WWW.DROZDIN.CZ

CICIMEK

Ziziphus jujuba

CICIMEK, ČÍNSKÁ DATLE, JUJUBA

Mezi citrusáři a dalšími pěstiteli netradičních ovocných plodin je jujuba dobře známa, ne tak již rozšířena. Tato pozoruhodná a odolná plodina s výbornými plody se začíná v poslední době nabízet i pro širší veřejnost, snad i proto si zaslouží bližší představení.

Jujuba je opadavý keř či nízký stromek 3 – 4 m (vyjímečně až 8 m) vysoký. Pochází z Číny, kde se také odedávna pěstuje a selektuje. Z Číny se postupně jako ovocný keř rozšířil přes Střední a Malou Ásii do středomoří a dále do všech subtropických a mírných oblastí. Jsou známa dvě hlavní centra šlechtění a výběru nových odrůd, kromě Číny jde o pontskou oblast, zejména Krym. Vědecký název *Ziziphus*, česky cicimek pochází ze staroféničského zizuf, název pro příbuzný cicimek lotosový, ve starověku běžně pojídaný v celém Středomoří. Jujuba je zase francouzská varianta rodového názvu jujube (čti žižib). Neplatané synonymum *Zizyphus* Toum. ex Linn. z roku 1735 se často a chybně přepisuje.

Letorosty jsou slabě trnité, starší větve uzlovité. Květy rozkvétají v úžlabích asi 3 cm dlouhých, eliptických listů, jsou žlutavé a drobné. Plod je oválná, někdy kulatá peckovice 2 – 3 cm dlouhá, divoké semenáče jsou i menší, ale u některých odrůd mohou mít plody až 6 cm. U nás dozrávají během září, kdy se zelené plody vybarvují do krémově bílé a červené,

nesebírané vydrží na stromě i celou zimu. Některé velkoplodé odrůdy šlechtěné v teplejších oblastech zrají i podstatně později a jsou proto nevhodné pro pěstování v našich středoevropských podmínkách. Pecka je podlouhlá a úzká, k oběma koncům zašpičatělá. Povrch plodu je tmavě červený, lesklý. Dužina masitá, krémově bílá, sladká, navinulé chuti, konzistencí i chutí připomíná čerstvé datle, ale také třeba jablka. Po možném usušení stále chutí připomínají sušené datle či sušená jablka, odtud pochází i jeden z názvů rostliny, čínské datle. Plody jujuby jsou mimořádně chutné a v oblastech pěstování velmi oblíbené.

Valíček uvádí, že plody obsahují 25 – 32 % sacharidů (sušené až 63,8 %), 2,6 – 3,4 % bílkovin a až 3,7 % tuku. Jsou mimořádně bohaté na vitamín C, kteréhož obsahují 250 – 3000 mg%; navíc obsahují velké množství mikroelementů (zejména železa, kobaltu a jódu) snadno využitelných lidským organismem. Z dalších obsahových látek je nutno zdůraznit

organické kyseliny, sliz, provitamin A, vitamin B₂, flavonoidy či triterpenoidní kyseliny: oleanolová, betulinová, ursulová aj. Plody lze pojídat čerstvé, sušené či kandované. Vyrábět lze i sirupy či kompoty. Plody, semena a kůra se používají jako léčivé drogy. Působí na nespavost, vysoký krevní tlak, tlumí kašel, zpomalují stárnutí, na Ukrajině také pomáhají při léčení následků ozáření. Cenné také jako zdroj antioxidantů a v neposlední řadě ceníme i protizánětlivé účinky.

Jistou zajímavostí se vyznačují listy. Obsahují látky, které tlumí receptory vnímání sladkosti. Znamená to, že po rozkousání listu nevnímáme jistou dobu sladké, cukr se nám v puse například jeví jako písek.

Pěstování je snadné. Mladé rostliny necháme narůst v květináči a přezimovat ve sklepě. Starší lze vysazovat do volné půdy pod širým nebem. Obecně lze venkovní pěstování doporučit ve všech teplejších oblastech, ve vyšších polohách je vhodný zimní kryt u kořenů. Běžně roste v oblastech, kde teploty klesají i na -20°C. Pro dobré zrání je však vhodné dobré oslunění, případně chráněná poloha. V původních podmínkách roste na velmi chudých a kamenitých půdách a toleruje i sucho. Sázíme tedy zásadně na slunná, nezamokřená stanoviště. S výběrem půdy si nemusíme dělat starosti, ani obsah vápence v půdě není na škodu, ačkoliv

běžně roste na silikátových podkladech. V Droždíně máme dlouhodobé zkušenosti s pěstováním několika odrůd. Dosud se nám nestalo, aby rostlina či jen nějaká větev omrzla.

Rozmnožovat lze semeny, ačkoliv semenáče mají menší plody a déle nastupují do plodnosti. Stratifikovaná semena klíčí hůře, zvláště pro silné osemení, které můžeme mechanicky narušit. Odrůdy se obvykle rozmnožují roubováním či v explantátových kulturách. Řízky zakořeňují spíše neochotně. Lze snadno přesazovat kořenové odnože.

Případy pěstování jujuby jsou u nás dosti řídké, a proto nelze pohovořit o zkušenostech s opravdu velkým množstvím kultivarů. Rozšířené, a to i po celé Evropě, jsou zejména 'Lang' a 'Li'. Obě odrůdy mají sladké plody s rosolovitou dužinou. Zrají spíše dříve a dobře dozrávají. Jsou spíše vzrůstnější, 2-4 m.

Cicimek patří ve své domovině v Číně mezi druhý nejpěstovanější ovocný druh. Jeho hodnota spočívá zejména v tom, že v suchých až polopouštních oblastech na severu země, kde navíc i silně mrzne, neporoste mnoho dalšího ovoce. Plody cicimku lze navíc nechat vyschnout přímo na stromě a sušené pak dlouho vydrží a ponechají si svou nutriční hodnotu.

Semenáče mají menší a kulatější plody

Sušené neztrácejí nutriční hodnotu, jsou dokonce chutnější